

דיני שתיה ויין בסעודה

כפי שהתבאר, ברכת המוציא נתקנה על סעודת לחם, וכל מה שהוא חלק ממש מהסעודה לא מברכים עליו, כיון שנפטר בברכת המוציא.

מים ושאר שתיה קלה לא מברכים בשעת הסעודה אלא הם נפטרים בברכת המוציא, כיון שהם נחשבים כדברים הבאים מחמת הסעודה, שהרי בדרך כלל כל סעודה כוללת בתוכה גם שתיה. (עיין בסי' קע"ד סעיף ז).

שתיית יי"ש ושאר משקה חריף: נחלקו האחרונים האם שתיה זו הינה חלק שמרכיב את הסעודה כיון שזה מעורר את התאבון וכן מעביר טעם בין מנה למנה, או שזה לא ממש חלק מהסעודה שהרי לא שותים אותו בגלל האוכל ולא מסייע לעצם האכילה ממש. ועל כן למעשה לא מברכים עליהם כיון שספק ברכות להקל (ועיין בסי' קע"ד סעיף ז ובסי'ק לט במשנ"ב).

שתיה חמה: נחלקו האחרונים לגבי מי ששותה שתיה חמה בסוף הסעודה, האם זה נחשב כחלק מהסעודה, או שכבר אין קשר לסעודה עצמה אלא זה רק בא לעכל את המזון. למעשה אין לברך על שתיה זו, אך נכון יותר לפטור את השתיה על ידי ברכה על משהו שבוודאי טעון ברכה לעצמו, כגון שיברך תחילה על קצת סוכר או גלידה (סי' קע"ד במשנ"ב סוף ס"ק לט).

שתיית יין אינה טפילה לסעודה כיון שיין הוא משקה חשוב לעצמו שהרי הוא קובע ברכה לעצמו, כלומר שמברכים עליו גם כשלא מגיע למטרת שתיה אלא נתקן למצוותו כגון קידוש הבדלה אירוסין וכו'. ועל כן השותה יין בתוך סעודה מברך ברכה ראשונה בורא פרי הגפן, ולא מברך ברכה אחרונה, כיון שהיין קשור לסעודה ונפטר בברכת המזון (סי' קעד סעיף א).

שתיית יין קודם הסעודה: השותה יין קודם הסעודה אם היה בכוונתו לשתות גם בסעודה, אינו מברך על היין שבתוך הסעודה (לדעת המשנה ברורה רק אם שתה מלא לוגמיו, ולדעת חכמי הספרדים גם בשתה קצת – סי' קע"ד סעיף ד. ובאור בלכה סעיף ב ד"ה יין, ואולי'צ פ"כ,ט. יחווי"ד ח"ה,כ).

שתיית יין פוטר שאר משקים: המברך על שתיית יין אינו צריך לברך על שאר המשקים שישתה בסמיכות, בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה (קע"ד סעיף ב, ולגבי כמה צריך לשתות עיין בסעיף הקודם).

ברכת הטוב והמטיב על ריבוי יין

התקנה: כאשר מביאים יין נוסף על מה ששתו בתחילה, תקנו חכמים לברך ברכת הטוב והמטיב (ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם הטוב והמטיב), להודות לה' על ריבוי היין, ועל כל יין נוסף שמביאים מברכים ברכה זו, אפילו כמה פעמים בסעודה אחת (ברכות נט שו"ע סי' קע"ה סעיף א).

הטעם שמברכים הטוב והמטיב על יין: משום שיש שמחה מיוחדת בריבוי יין, שיין גם סועד את הלב וגם מביא שמחה יתירה (סי' קע"ה סעיף א, ועיין שם במשנ"ב ס"ק ב טעם חשוב נוסף).

כדי לברך על היין הטוב והמטיב צריך שיתקיימו כמה תנאים שהמכנה המשותף שלהם שניכר המיוחדות והשמחה היתירה שיש ביין הנוסף.

דיני שתיה ויין בסעודה

התנאים לדעת בני אשכנז:

- א. מברכים הטוב והמטיב כאשר שתה יין ולפני שסיימו את היין הביאו יין נוסף, אך אם היין הנוסף הגיע לאחר שסיימו את היין הראשון, לא ניכר שיש כאן ריבוי יין, אלא סתם הביאו כי היין הראשון הסתיים (קע"ה ס"ק ג במשנ"ב. כה"ח ו. חזו"ע עמ' ע"ז).
- ב. מברכים הטוב והמטיב על יין רק אם לפחות שני אנשים שותים מן היין, ושלושניהם יש רשות למזוג לעצמם מהיין (קע"ה, ד. משנה ברורה ס"ק ט"ו).
- ג. שהיין השני הוא מסוג שונה, ולא יותר גרוע מהראשון. אך אם היין הנוסף הוא מאותו סוג או מסוג אחר פחות טוב מהראשון לא ניכר בזה ריבוי ושמחה ולא מברכים הטוב והמטיב (קע"ה ב-ג וכ"כ בספר ברכה ברורה פ"כ הערה ג בשם הפוסקים).
- ד. מברכים הטוב והמטיב רק על יין שלא צריך לברך עליו הגפן שוב, אבל אם היין הגיע לארח שברכו הגפן ממקום לא צפוי שצריך לברך עליו שוב בורא פרי הגפן, לא ניכר בזה ריבוי היין ולא מברכים הטוב והמטיב (סי' קע"ה שעה"צ ב. כה"ח ז. חזו"ע עמ' עו).

לדעת בני ספרד: נדרשים עוד כמה תנאים כדי לברך הטוב והמטיב על יין:

- ה. לדעת כף החיים צריך לשתות מכל יין לפחות רביעית, ולדעת האור לציון מספיק רוב רביעית, אך לדעת החזו"ע מספיק לשתות אפילו מעט (כה"ח י. אול"צ ח"ב פ"ב, ח. חזו"ע עמ' עה-עו).
- ו. לדעת כה"ח וחזו"ע, מברכים רק אם שותים את שני היינות בסעודת פת, שאז מרגישים את ריבוי הטובה והשמחה. אבל לא מברכים כששותים מחוץ לסעודת פת (כה"ח כח. חזו"ע עמ' עט. אך האור לציון ח"ב פ"ב, ט פסק כפי ששמע בפשטות בסעיף ה של"צ סעודה).